

Felelős társaságirányítás Magyarországon

Dr. Bodzási Balázs
tanszékvezető egyetemi docens
Budapesti Corvinus Gazdasági Jogi Tanszék
balazs.bodzasi@uni-corvinus.hu

Szabályozási háttér

- A nyilvánosan működő, tőzsdei részvénytársaságok tipikusan nagyméretű, nemzetgazdasági vagy akár nemzetközi szinten is jelentőséggel bíró szervezetek
- Tevékenységük egész piacokra, illetve egész nemzetgazdasági ágazatokra hatással lehet
- Az ilyen társaságok tevékenységének saját tagságán (részvényesein) túlmutató következményei lehetnek

Szabályozási háttér

- Ezért fogalmazódott meg ezekkel a társaságokkal szemben az a követelmény, hogy tevékenységük során ne csak saját tagságuk (részvényeseik) érdekeit, hanem más szempontokat is figyelembe vegyenek
- Ezek között megjelennek olyan elvárások is, amelyeket nem jogi normák fogalmaznak meg, hanem a társaságoknak a társadalommal szembeni felelős magatartását, elkötelezettségét jelenítik meg
- Ilyen magatartási követelményeket fogalmaznak meg a **Budapesti Értéktőzsde Felelős Társaságirányítási Ajánlásai (BÉT FTA)**

Mit jelent a felelős vállalatirányítás?

- A részvénytársaság (vállalat) vezetése nem kizárólagosan a részvényesek/tagok profitszemponyjai alapján irányítja a társaságot, hanem más szempontokat is figyelembe vesz
- Így pl. társadalmi, fogyasztóvédelmi, hitelezővédelmi, üzleti etikai, környezetvédelmi, befektetővédelmi szempontokat
- Emellett pedig elismeri és védi a társaságon belüli kisebbség érdekeit

Ajánlások

- A felelős társaságirányítás elveit nem kötelező jogi normák, hanem ún. **ajánlások** foglalják össze
- Ezek betartását bíróság előtt, állami kényszerrel nem lehet kikényszeríteni, a társasági jogi szabályozás azonban ad némi támogatást ezeknek az ajánlásoknak a betartásához
- Ezek az ajánlások a **jó üzleti gyakorlatot** foglalják össze, betartásuk elsősorban az érintettek részéről történő önkéntes alkalmazással érhető el
 - Erre utal az Ajánlások (2018) Preambuluma is: „Az Ajánlások a tisztességes és becsületos üzletember és az etikus kereskedelmi gyakorlat évszázados eszméjére épülnek.”

Előzmények – 2006. évi Gt.

- A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi V. törvény (Gt.) 312. §-a:
 - Ha a részvénytársaság részvényei a Budapesti Értéktőzsdén bevezetésre kerültek, az igazgatóság az éves rendes közgyűlésen a számviteli törvény szerinti beszámolóval együtt terjeszti a közgyűlés elé a felelős társaságirányítási jelentést.
 - A jelentésben az igazgatóság összefoglalja a részvénytársaság által az előző üzleti évben követett felelős vállalatirányítási gyakorlatot és nyilatkozik arról, hogy milyen eltérésekkel alkalmazza a Budapesti Értéktőzsde Felelős Társaságirányítási Ajánlásait. A jelentést a részvénytársaság honlapján közzé kell tenni.
 - A jelentés elfogadásáról a közgyűlés külön határoz. Ha a részvénytársaságnál felügyelőbizottság működik, a jelentés a felügyelőbizottság jóváhagyása nélkül nem terjeszthető a közgyűlés elé.

Előzmények

- A Budapesti Értéktőzsde először 2004-ben tette közzé **Felelős Vállalatirányítási Ajánlásait**
- Ezeket utóbb a **Felelős Társaságirányítási Ajánlások** váltották fel (2007)
- Az Ajánlások módosítására 2012-ben került sor
- 2018. május 8-án fogadja el a BÉT Felelős Társaságirányítási Bizottsága az új Ajánlásokat
- Az új Ajánlásokat a BÉT Igazgatósága 2018. július 23-án hagyta jóvá
- Az új Ajánlások 2018. augusztus 1-jén léptek hatályba

Jogszábályi háttér

- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 3:289. §-a:
 - A nyilvánosan működő részvénytársaság igazgatósága köteles az éves rendes közgyűlés elé terjeszteni a részvénytársaság társaságirányítási gyakorlatát bemutató, az adott tőzsde szereplői számára előírt módon elkészített jelentést.
 - A jelentés elfogadásáról a közgyűlés dönt. A közgyűlés határozatát és az elfogadott jelentést a részvénytársaság honlapján közzé kell tenni.
 - Semmis az alapszábály azon rendelkezése, amely e § rendelkezéseitől eltér.
- Uniós ajánlások
 - A Bizottság 2004/913/EK ajánlása (igazgatók díjazásáról)
 - A Bizottság 2014/208/EU ajánlása a vállalatirányítási jelentés minőségéről (a „betart vagy indokol” elv)

Felelős társaságirányítási jelentés

- A tőzsdei társaságok esetén a nyilvánosság tájékoztatásához szervesen hozzátartozik annak közlése is, hogy a társaság a rá vonatkozó felelős társaságirányítási követelményeknek milyen mértékig és milyen módon tesz eleget
- Ezt a célt szolgálja a felelős társaságirányítási jelentés, amelyet a nyilvánosan működő részvénytársaságok évente készítenek és fogadnak el az éves pénzügyi beszámolóval együtt
- Ebben a jelentésben ki kell térni arra, hogy a társaság az BÉT FTA-nak megfelel-e, illetve ha nem, akkor indokolni kell az Ajánlásoktól való eltérést
- Ha az Ajánlásoknak a társaság nem felel meg, az nem feltétlenül von maga után szankciót, az eltérést azonban megfelelően meg kell indokolni („*betart vagy indokol*” elv)

Felelős társaságirányítási jelentés

- A BÉT nem a teljes megfelelést követeli tehát meg, hanem azt, hogy ha valamelyik társaság eltér az Ajánlásoktól, akkor ezt hozza nyilvánosságra és magyarázza meg az eltérés okát
- Ez a megoldás tekintettel van az egyes társaságok egyedi, illetve ágazati sajátosságaira is (pl. hitelintézetek)
- Előfordulhat tehát, hogy valamely ajánlástól való eltérésnek megalapozott okai vannak egy adott társaság esetében, ez azonban fontos lehet a befektetők számára, így az eltérést nyilvánosságra kell hozni, de ez szankciók alkalmazását nem igényli

BÉT Felelős Társaságirányítási Ajánlások

- A BÉT új Felelős Társaságirányítási Ajánlásait a tőzsdei társaságoknak először 2019-ben kell figyelembe venniük a jelentéseikben
- Túlnyomó többsége ajánlás, egy kisebb része javaslat
 - Az ajánlások kötelező jellegűek, a javaslatok azonban nem
 - Az ajánlásoktól való eltérést a kibocsátók kötelesek nyilvánosságra hozni és megindokolni
- A társaságoknak lehetőségük van arra is, hogy a javaslatoktól való eltérést is megindokolják – javaslat esetén azonban elegendő azt feltüntetni a jelentésben, hogy a társaság alkalmazza-e az adott irányelvet vagy sem

Az Ajánlások szerkezete felépítése

- Preambulum (4-6. oldal)
- 1. A részvényesek jogai és a közgyűlés (7-16. oldal)
 - 1.1. Általános elvek
 - 1.2. A közgyűlés összehívása
 - 1.3. A közgyűlés lebonyolítása
 - 1.4. A közgyűlés érintő egyéb kérdések
 - 1.5. Javadalmazás
 - 1.6. Átláthatóság és nyilvánosságra hozatal
- 2. Irányítás, ellenőrzés, kockázatkezelés (17-22. oldal)
- Mellékletek
 - Tájékoztató
 - Kérdések – válaszok

Általános elvek

- A társaság egy befektetői kapcsolattartással foglalkozó szervezeti egységet működtet vagy erre kijelöl egy személyt, amely biztosítja a folyamatos kommunikációt a részvényesekkel az átláthatóság és a nyilvánosságra hozatali előírásoknak, valamint a társaság nyilvánosságra hozatali elveinek megfelelően. (A)
- A társaság honlapján hozzáférhetővé teszi hatályos alapszabályát. (A)
- Amennyiben az alapszabály lehetővé teszi a részvényesek számára a távollétükben történő joggyakorlást, a társaság közzéteszi ennek módjait és feltételeit, ideértve a szükséges dokumentumokat is. (A)

A közgyűlés összehívása

- A társaság olyan helyszínen, olyan napon és olyan időpontban tartja meg a közgyűlését, hogy a részvényesek minél nagyobb számban és minél szélesebb körben megjelenhessenek. (A)
- A napirendi pontokhoz készített előterjesztéseknek az igazgatóság határozati javaslata mellett a felügyelőbizottság véleményét is tartalmazniuk is. (A)
- A társaság alapszabálya lehetővé teszi azt, hogy a részvényes szavazati jogát a távollétében is gyakorolhassa. (Javaslat)
 - Ptk. 3:111. § (2) bekezdése: *A tag a legfőbb szerv ülésén tagsági jogait személyes részvétel helyett elektronikus hírközlő eszközök igénybevételével akkor gyakorolhatja, ha a létesítő okirat az igénybe vehető elektronikus hírközlő eszközöket, valamint azok alkalmazásának feltételeit és módját úgy határozza meg, hogy a tagok azonosítása, és a tagok közötti kölcsönös és korlátozásmentes kommunikáció biztosított legyen.*

A közgyűlés lebonyolítása

- A társaság nem korlátozza a közgyűlésen résztvevő részvényesek felvilágosítás iránti, észrevétel tételi és indítványozási jogának gyakorlását és ahhoz semmilyen előfeltételt nem támaszt, feltéve, hogy az nem vezet a közgyűlés szabályszerű és rendeltetésszerű működésének akadályozásához. (A)
- Ha a közgyűlés napirendjére felvett kérdésekhez olyan indítvány, javaslat érkezik, amelyet a részvényeseknek nem állt módjában a közgyűlést megelőzően megismerni, indokolt, hogy a közgyűlés elnöke a javaslat, indítvány ismertetését követően - még a döntéshozatal előtt - a belátása szerinti időre (a javaslat, indítvány terjedelméhez és összetettségéhez igazodó) szünetet rendeljen el, annak érdekében, hogy a részvényeseknek megfelelő idő álljon rendelkezésre véleményük kialakítására.
- A közgyűlés elnöke által elrendelt szünet nem vezethet a közgyűlés működésének indokolatlan mértékű akadályozásához. Ha a közgyűlés elnöke - az előzőekben meghatározott indítvány, javaslat jelentősége alapján - úgy ítéli meg, a részvényesek megalapozott döntéshozatalának biztosítása érdekében javaslatot tehet a közgyűlés felfüggesztésére is. (A)

A részvényes jogai és a közgyűlés

A számviteli törvény szerinti éves beszámoló a részvényesek számára rövid, közérthető és szemléletes összefoglalót tartalmaz, amely magában foglalja a társaság éves működésével kapcsolatos lényeges információkat (így például a menedzsment és az irányítási rendszer áttekinthető bemutatását, a kulcsteljesítmény mutatókat, a kockázatokat, valamint a tulajdonosi struktúrát). (Javaslat)

A részvényes jogai és a közgyűlés

A társaság az osztalékot - feltéve, hogy a részvényes az osztalék kifizetéshez minden szükséges információt, illetve dokumentumot megadott – a közgyűlési határozatban vagy az osztalékfizetés rendjét ismertető közleményben megjelölt tulajdonosi megfeleltetéstől számított 10 munkanapon belül, de legkésőbb az osztalékfizetést megállapító közgyűlés évének végéig kifizeti, illetve, ha az alapszabály erre lehetőséget ad, nem pénzbeli juttatás formájában teljesíti. Amennyiben az előre meghatározott időpontban a tulajdonosi megfeleltetés sikertelen volt, úgy a társaság a sikeres megfeleltetést követő 10 munkanapon belül teljesít. Sikertelen tulajdonosi megfeleltetés esetén a társaság haladéktalanul intézkedik a sikeres megfeleltetés érdekében. (Javaslat)

Javadalmazás

- Javadalmazás
 - Javadalmazási irányelvek/javadalmazási politika
 - Javadalmazási nyilatkozat
- Javadalmazási irányelvek
 - Az igazgatóság/igazgatótanács, illetve az igazgatóság/igazgatótanács tagjaiból felállított bizottság irányelveket és szabályokat ("javadalmazási irányelvek") fogalmaz meg az igazgatóság/igazgatótanács, a felügyelőbizottság, és a menedzsment munkájának értékelésére és javadalmazására vonatkozóan.
 - Az igazgatóság/igazgatótanács által megfogalmazott javadalmazási irányelveket a felügyelőbizottság véleményezi. Az igazgatóság/igazgatótanács, valamint a felügyelőbizottság tagjainak javadalmazására vonatkozó elveket (és azok jelentős változásait) a közgyűlés külön napirendi pontban hagyja jóvá.

Javadalmazási nyilatkozat

- Az igazgatóság/igazgatótanács, a felügyelőbizottság és a menedzsment tagjainak javadalmazási elveiről és a tényleges javadalmazásukról a társaság tájékoztatást ("*Javadalmazási nyilatkozat*") készít a tulajdonosok számára, amelyet a közgyűlés elé kell terjeszteni.
- A javadalmazási nyilatkozatban be kell mutatni az igazgatóság/igazgatótanács, és a felügyelőbizottság tagjainak díjazását, továbbá azokat az irányelveket, amelyek alapján tevékenységüket értékelik, és díjazásukat megállapítják.
- A tájékoztatás része az igazgatóság/igazgatótanács, és a felügyelőbizottság testületi szintű javadalmazására vonatkozó információk közzététele, kifejtve a fix és a változó alkotóelemeket, egyéb juttatásokat, továbbá a javadalmazási rendszer alapelveinek ismertetése és ezek lényeges változásai az előző pénzügyi évvel való összehasonlításban

A részvényes jogai és a közgyűlés

- Átláthatóság és nyilvánosságra hozatal
 - Nyilvánosságra hozatali irányelvek
 - Közzé kell tenni:
 - Javadalmazási irányelvek és nyilatkozat
 - Kockázatkezelési irányelvek
 - A vezetői feladatokat ellátó és velük szoros kapcsolatban álló személyeknek a társaság részvényei kereskedelmével kapcsolatos irányelvek
 - Javasolt, hogy a társaság ezeket angolul is készítse el és hozza nyilvánosságra

Irányítás, ellenőrzés, kockázatkezelés

- Az igazgatóságra, igazgatótanácsra, valamint a felügyelőbizottságra irányadó rendelkezések
 - Ügyrend, ülések, tagok, tagok függetlensége, bennfentes kereskedelem
- Belső kontroll rendszerek és kockázatkezelés
- Külső tanácsadó, könyvvizsgáló

2017/828/EU irányelv

- Irányelv a hosszú távú részvényesi szerepvállalás ösztönzéséről
- Részvényesek azonosítása
- Információk átadása
 - A közvetítőkre is kiterjed
- A részvényesi jogok gyakorlásának megkönnyítése
- Az eszközkezelők átláthatósága
- A részvényesi képviseleti tanácsadók átláthatósága
- A javadalmazási politika és a vezetők javadalmazása
- A kapcsolt felekkel folytatott ügyletek átláthatósága és jóváhagyása